

**Изказване на министъра на отбраната Аню Ангелов по време на 29-тия
Международен семинар по глобална сигурност,**

Рим, 17 юли 2012 г.

**ОТГОВОР НА НЕОТЛОЖНИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД
СИГУРНОСТТА В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА И ЧЕРНОМОРСКИЯ
РЕГИОН: БЪЛГАРСКАТА ПЕРСПЕКТИВА**

Ваши Превъзходителства,

Госпожи и господа,

Преди всичко, позволете ми да поздравя Центъра за изследване на стратегически решения за организирането на 29-то издание на Международния семинар по глобална сигурност. Днес ще представя пред вас вижданията на българската страна в отговор на предизвикателствата пред сигурността в стратегически важните Черноморски регион и Югоизточна Европа.

Двата региона се разглеждат като региони от изключителна важност за сигурността на евроатлантическата зона, факт, категорично изтъкнат в Декларацията от Срещата на върха на НАТО в Чикаго, и значима приоритетна сфера в дневния ред на българската външна политика.

Насърчавайки политическите и икономически реформи, Европейският съюз и НАТО играят конструктивна роля за изграждане на стабилността и регионалното сътрудничество. Въпреки това усилията, насочени към развитие на сътрудничеството, понякога се възпрепятстват от различни фактори като неравномерното икономическо и политическо развитие на страните и националистичните течения. Следователно, от изключителна важност за регионалните участници в процеса е да осъзнаят, че общите проблеми следва да бъдат разглеждани съвместно, като неотменна част от този подход е изработването на солидни политики, насочени към разширяване и укрепване на диалога. Благодарение на постигнатия досега напредък ние сме убедени, че вървим от споделянето на обща история на конфликти към споделянето на общи

демократични ценности като върховенство на закона, фундаментални свободи, човешки права и добро управление.

Сигурни сме, че самата перспектива за евроатлантическа интеграция играе важна роля в процесите на стабилизация и изграждане на институциите в целия регион, което в крайна сметка води до осъществяването на нашата обща цел – добруването и благосъстоянието на нашите народи. Срещата на върха в Чикаго потвърди евроатлантическата перспектива за четири държави-кандидати за членство: Грузия, Босна и Херцеговина, Македония и Черна гора, и макар да не бяха взети решения, ние сме убедени, и дано това се случи по-скоро, че ще има нова вълна на разширяване.

С оглед на горното, бих желал да споделя с вас някои наблюдения във връзка със сигурността в нашия регион.

На първо място считам, че не съществува непосредствена заплаха от избухване на въоръжени конфликти в Югоизточна Европа и Черноморския регион. Убедително доказателство в тази насока е фактът, че там, където доскоро имаше нужда от международни военни сили за осигуряване на мира и стабилността, същите вече изпълняват единствено поддържаща роля спрямо съответните национални сили за сигурност. Добър пример в това отношение е Босна и Херцеговина. Поради напредъка, постигнат от страната, България разглежда възможността да адаптира своя принос към продължаващата операция „Алтея“. Планираме да изтеглим своя военен контингент в съответствие с реструктурирания оперативен план на мисията от септември тази година. В същото време запазваме готовността си бързо да изпратим резервна рота в случай на необходимост.

Днес обаче националната сигурност на държавите в двата региона не се характеризира единствено чрез военните си измерения. Разположени на стратегически кръстопът и двата региона са уязвими към множество разнородни предизвикателства, като остатъчни етнически напрежения, „замразени конфликти“, недостатъчен институционален капацитет, тероризъм, организирана престъпност, кибератаки, потенциално нарушаване на потока от енергийните ресурси, нелегална имиграция и др. Разнопосочните рискове изискват нов подход за тяхната превенция.

И тук идва вторият момент, който бих желал да изтъкна, а именно, че ние трябва да постигнем съгласие по факта, че тези проблеми повече не могат да бъдат решавани чрез отделните действия на само една държава. Нещо повече, неспособността да разберем необходимостта от сътрудничество при посрещането на тези предизвикателства ще доведе до възникването на „вакуум в сигурността“.

Добре известно е, че разполагаме със значителен брой съществуващи и утвърдили се формати за сътрудничество и в двата региона, които са изиграли съществена роля в положителните промени, осъществени в Югоизточна Европа през последните две десетилетия. Но те бяха родени през деветдесетте години на 20 век в различна стратегическа среда, доминирана от етнически борби и военни конфликти и основният замисъл беше да изпълняват роля в укрепване на доверието. Но регионалното сътрудничество трябва да бъде динамичен процес, отразяващ развитието на стратегическата среда, като структурите му еволюират така, че да се приспособят по-добре към непосредствените задачи.

Ето защо ние следва да се възползваме от съществуващите формати и да се опитаме да ги адаптираме, за да станат те оперативни и да могат да се справят с бързо изменящата се среда на сигурност. При някои формати бихме могли, например, да поканим представители на различни министерства и агенции. Друг подход към процеса на адаптация би могло да бъде определянето на най-подходящия формат за справяне с новите заплахи, които не влизат в обхвата на съществуващите формати, като например кибертероризма. С оглед нарастващия брой, комплексната същност и сложността на кибератаките и потенциално високото им подривно въздействие, бихме могли да преразгледаме някои от съществуващите формати, за да приспособим в тях функция, свързана с киберсигурността. В България вече работим по създаването на Национален орган по кибернетична сигурност с експертни и оперативни функции. Готови сме да се възползваме от опита на нашите съюзници от НАТО и преди всичко на Съвместния експертен център за кибернетична защита в Естония.

Друг уместен пример е нашето предложение България да стане домакин на постоянното разположение на територията на страната на Щаба на международното военно формиране Бригада „Югоизточна Европа“ (SEEBRIG) в рамките на Процеса на срещи на министрите на отбраната на страните от Югоизточна Европа (SEDM). Тези промени съществено ще изменят

оперативните способности на бригадата, ще спестят огромен ресурс за поддръжката ѝ и ще дадат реален тласък за бъдещото ѝ функциониране.

На трето място комплексният характер на съвременните заплахи пред сигурността в двата региона изискват междуведомствен подход, за да се справим с тях.

С оглед сложността на предизвикателствата, както и на продължаващите финансови ограничения, в България решихме, че се нуждаем както от по-широка съгласуваност и синергия между всички отговорни национални институции, така и от засилено международно сътрудничество. С тази цел в разработването на нашата нова Стратегия за национална сигурност от 2011 година ние заложихме интегриран междуведомствен подход, който да отговори на многостранните съвременни предизвикателства.

Считаме, че такъв интегриран междуведомствен подход, ако бъде приложен на регионална основа, би бил изключително функционален и полезен. За да се намерят успешни решения за общите предизвикателства, междуведомствената координация между националните сектори на сигурност от всички страни в региона е крайно необходима. Тя ще спести усилия и средства и ще предостави споделена визия по проблемите, които засягат всички нас.

Но - и това е четвъртият момент - за да можем успешно да се справим с предизвикателствата пред нашата сигурност, преди всичко трябва да гарантираме среда на сигурност и стабилност в целия регион. Така например регионът притежава уникалния потенциал да се превърне в район на благосъстояние и стабилност поради факта, че се явява мост между Европа и Азия, но много икономически, транспортни, политически, енергийни проекти не могат да бъдат осъществени поради съществуващите рискове за сигурността. Тази ситуация оказва негативно въздействие върху социално-икономическото развитие и търговските връзки в региона и в резултат води до допълнителна несигурност.

Тези проблеми са предизвикателство не само за държавите, където има конфликт, но застрашават сигурността и на съседните държави. Така оставащият в региона потенциал за конфликти се изправя срещу нашите усилия да осигурим диверсификация на източниците и инфраструктурата на снабдяване. Това засилва нашата зависимост от вече съществуващите такива. Този проблем може да бъде решен единствено чрез всеобхватни решения в рамките на мултифункционални

формати. За да се гарантира непрекъснатост на доставките, наред с всички останали мерки, защитата на критичната инфраструктура следва да заеме едно от първите места в дневния ред на регионалната сигурност. Но трябва също да помислим и за създаването на нови форми на сътрудничество в тази сфера.

Днес ние сме изправени пред още едно предизвикателство, а именно – финансовата и икономическа криза, отразена в съкратените бюджети, включително и в областта на отбраната и сигурността. Но ние не можем да си позволим да поемем риска финансовите ограничения да предизвикат дефицит на сигурност. Затова трябва да разглеждаме изграждането на отбранителни способности по коренно различен начин. Необходимо е да открием начин да обединим ресурсите си и да придобием способности, които ще се използват съвместно и ще доведат до понижаване на разходите за сигурност, като едновременно създадат добавена стойност към общия ни отбранителен потенциал.

Един пример: България планира да стане страна-домакин на Център за изследване, изграждане и развитие на способности на НАТО за управление на кризи и оказване на помощ при бедствия (CM/DR CoE), който по наше виждане ще подпомогне усилията на всички наши съседи за подобряване на способностите им за отговор на такива извънредни ситуации.

В духа на горното, нашето виждане е, че чрез съвместно обучение и съвместно използване на инфраструктура и съоръжения бихме могли не само да издигнем нивото на сътрудничеството между нас на по-високо ниво, но и да усъвършенстваме способностите си. Това е особено валидно във време на финансови ограничения, когато трябва да избегнем дублирането и да потърсим многонационални решения.

Позволете ми тук да спомена още едно „интелигентно“ регионално решение – споразуменията по „Air policing“ в рамките на Интегрираната система за противовъздушна отбрана на НАТО, които сме сключили с Гърция и Румъния. Очакваме в скоро време такова споразумение с Турция. Такова сътрудничество на основата на изразена политическа воля е взаимно изгодно, включително и в икономически аспект. То генерира повече сигурност и за НАТО.

Друг хубав пример за „интелигентен подход“ е бреговата радиолокационна система за наблюдение „ЕКРАН“, разработена от българското министерство на отбраната като част от националната интегрирана система за контрол на

корабоплаването и охрана на морската граница. Системата е пример за едновременното използване на една система за гарантиране на различните параметри на сигурността – военен, защита на инфраструктурата, борба с тероризма и нелегалния трафик и пр. В същото време „ЕКРАН“ се превръща и в пример за регионално решение, защото имаме готовност да използваме системата съвместно с други национални системи от този тип.

Госпожи и господа,

В хода на историята никога не е имало времена на абсолютен мир и предсказуемост. Но днес ние имаме шанса заедно да намерим ефективни съвместни отговори на неотложните предизвикателства. Тук бих искал да се върна към последната Среща на върха на НАТО в Чикаго през май, чийто дневен ред е в съзвучие с нашата цел. Решенията, взети от съюзниците във връзка с развитието на способностите и оттук – със способността за развърщане в операции, ще позволят на НАТО да се справи с всички предизвикателства независимо от икономическите затруднения. Срещата на върха отново подчерта и нарастващата важност на по-нататъшното развитие на партньорствата, включително с всички съседи от Черноморския регион.

Да превърнем предизвикателствата във възможности – това е ръководният девиз, от който се нуждаем днес. Вярвам, че всички ние – съюзници и партньори – заедно можем да го осъществим. И колкото по-скоро, толкова по-добре!

Благодаря за вниманието!